

اصلاح قیمت بنزین

(بخش اول)

رضا وفايي گياڻه – معاون اقتصادي اتاق تعاون ايران

مسئله بنزين در کشورمان را ناينديد صرفاً به اين پرسش تقليل داد که «قيمت بنزين چقدر باشد؟» پرسش مهم تر اين است که چه مکانيسمي براي قيمت‌گذاري بنزين مي‌تواند هم‌زمان کارايي اقتصادي، عدالت اجتماعي و پايداري مالي را تأمين کند؟

تجربه چند دهه گذشته نشان داده است که نه تثبيت بلندمدت قيمت و سرکوب آن توانسته مسئله مصرف و قاچاق را حل کند و نه افزايش هاي دفعي و بدون طراحي نهايي، اصلاح پايدار ايجاد کرده است؛ از همين رو، به نظر مي‌رسد مسئله بنزين ايران پيش از آنکه به یک «قيمت جديد» نياز داشته باشد، به یک مکانيسم جديد قيمت‌گذاري نياز دارد.

در اقتصاد رفاه، «بهينه‌اول» وضعيتي است که در آن شرايط لازم براي تخصيص کاري ماني برقرار باشد. در یک چارچوب ساده، قيمت‌ها بايد بتوانند کميابي منابع و هزينه فرصت آنها را منعکس کنند و بازارها نيز بدون شکست‌هاي مهم عمل کنند اما اقتصاد واقعي با محدوديت‌هاي متعدد مواجه است. انحصار، آثار خارجي، اطلاعات ناقص، محدوديت‌هاي مالي و نهايي و ملاحظات توزيبي موجب مي‌شوند شرايط بهينه اول هميشه قابل تحقق نباشد. نظريه بهينه دوم دقيقاً براي چنين شرايطي اهميت پيدا مي‌کند.

اين نکته نيز اين بنزين ايران بسيار مهم است. اگر امروز نتوانيم هم‌زمان قيمت انرژي را اصلاح کنيم، ناوگان خودرو را نوسازي کنيم، حمل‌ونقل عمومي را توسعه دهيم، تورم را کنترل کنيم و قدرت خريد خانوارها را افزايش دهيم، نمي‌توان صرفاً یک قيمت جديد تعيين کرد و انتظار داشت همه مشکلات حل شود.

بنابر اين مسئله سياست‌گذار بايد اين باشد: با توجه به محدوديت‌هاي واقعي اقتصاد کشور، چه تر کيبي از قيمت، سهميه، حمايت اجتماعي، ماليات، حمل‌ونقل عمومي و سياست صنعتي، بيشترين نياز رفاه قابل دستيابي را ايجاد مي‌کند؟ اين همان پرسش بهينه دوم است.

در اقتصاد بازار، قيمت يکي از مهم ترين سازو کارهاي انتقال اطلاعات است. قيمت بالا يا پايين به مصرف کننده و توليدکننده درباره کميابي، هزينه فرصت و ارزش نسبي منابع علامت مي‌دهد.

وقتي قيمت بنزين براي مدت طولاني بسيار پايين تر از هزينه فرصت اقتصادي آن قرار مي‌گيرد، اين علامت مخدوش مي‌شود. مصرف کننده انگيزه کمتری براي صرفه‌جويي دار د؛ خودروي پر مصرف نسبت به خودروي کم‌مصرف مزيت بيشتری پيدايي مي‌کند و سرمايه‌گذاري براي کاهش مصرف سوخت از جذابيت کمتری برخوردار مي‌شود.

بانک جهاني نيز در بررسي بارانه انرژي ايران تصريح کرده است که قيمت‌گذاري سوخت با پايين تر از هزينه، مي‌تواند به ناکارايي، مصرف بيش از حد و مشکلات زيبست محيطي منجر شود و بارانه بنزين نيز در ساختار ايران ماهيتي عمدتاً پس‌رونده دارد. يعني خانوار هاي پر درآمد از اين بيشتر بهره مي‌برند. ن سوي ديگر، نمي‌توان گفت چون قيمت فعلي تحريف شده است، پس بايد قيمت بنزين را بکبار به قيمت جهاني رساند. چرا؟! زير قيمت بنزين فقط بر مصرف کننده خودرو اثر نمي‌گذارد؛ افزايش قيمت سوخت از طريق هزينه حمل‌ونقل به قيمت کالاها و خدمات منتقل مي‌شود و مي‌تواند بر تورم رفاه خانوارها اثر نگذارد. تجربه کشور ايران اهميت اين موضوع را نشان داده است. پس بهينه دوم در ايران به معنای انتخاب بين «قيمت دستوري» و «اازداسازي کامل» نيست؛ بلکه طراحي بهترين سازو کار ممکن در شرايطي است که هر دو گزينه هزينه‌هاي جدي دارند.

■ نسخه عملي براي شرايط الان کشور: قيمت‌گذاري سه لايه
مدل پيشنهاده اين است که اصلاح قيمت بنزين در کشور در قالب یک نظام سه لايه و تدريجي طراحي شود.

لايه اول: مصرف پايه با قيمت حمايتي

يک ميزان مشخص از مصرف متعارف هر خودرو يا خانوار با قيمت حمايتي عرضه شود. اين بخش نبايد حذف شود؛ برادهاي سياست اقتصادي صرفاً کارايي و مشکلات زيبست محيطي منجر شود و بارانه بنزين نيز در ساختار ايران ماهيتي عمدتاً پس‌رونده دارد. يعني خانوار هاي اسيب پذير نيز اهميت دارد اما نکته مهم اين است که حجم حمايت پاييد محدود، شفاف و قابل اندازه گيري باشد.

لايه دوم: مصرف متعارف با قيمت اصلاح شده

مصرف بالاتر از سهم پايه با قيمت بالاتري عرضه شود؛ قيمتي که بخشي از هزينه فرصت واقعي بنزين را منعکس کند. در اين سطح، هدف اصلي ايجاد انگيزه براي مديريت مصرف است، نه کسب در آمد براي دولت.

لايه سوم: مصرف بالا با قيمت اقتصادي

مصرف بسيار پايلا يا با قيمتي نزديک تر به هزينه فرصت اقتصادي مواجه شود. اين بخش بايد به خصوص مصرف خودروهاي پر مصرف، ناوگان غير کارآمد و مصرف‌هاي غير ضروري را هدف قرار دهد. نکته مهم آن است که قيمت دقيق اين سه طبقه نبايد ابتدا به صورت عددهاي ثابت و سياسي تعيين شود. بايد بر اساس هزينه توليد و تأمين، ارزش فرصت صادرات، نرخ ارز، هزينه‌هاي زيبست محيطي، وضعيت بازار و قدرت خريد خانوار، یک فرمول شفاف براي آن تعريف شود.

■ اصلاح قيمت با ياد فرمول محور باشد، نه تصميم محور

يکي از مشکلات ساختاري اقتصاد کشور اين است که قيمت‌هاي انرژي براي سال‌ها ثابت مي‌مانند و سپس ناگهان اصلاح مي‌شوند. اين الگو بايد تغيير کند. قيمت بنزين بايد از یک مکانيسم تعديلي تدريجي و شفاف پيروي کند. براي مثال، مي‌توان قيمت هر طبقه را در یک بازه زماني مشخص با توجه به تغييرات هزينه فرصت و شرايط اقتصادي تعديلي کرد؛ اما با یک قاعده مهم؛ هيچ شوک قيمتي ناگهاني نبايد به خانوار تحميل شود. اين موضوع حتي در تجربه بين‌المللي نيز اهميت دارد.

■ اصلاح قيمت بدون اصلاح خودرو، ناقص است

يک اشتباه بزرگ اين است که تمام بار اصلاح مصرف را بر قيمت بنزين بگذاريم. مصرف بالا ي بنزين در ايران فقط حاصل قيمت پايين نيست. کيفيت ناوگان، خودروهاي پر مصرف، فرسودگي، ساختار شهري، حمل‌ونقل عمومي و الگوي سفر نيز در آن نقش دارند. بنابر اين بايد هم‌زمان با اصلاح قيمت، یک برنامه ملي کاهش شدت مصرف سوخت اجرا شود.

بر اساس واقعيت‌هاي موجود:

- نمي‌توان ناوگان را یک‌شبه نوسازي کرد؛

- نمي‌توان حمل‌ونقل عمومي را یک‌شبه توسعه داد؛

- نمي‌توان تورم را با یک تصميم حذف کرد؛

- نمي‌توان قدرت خريد خانوار را نادانده گرفت؛

- نمي‌توان آثار توزيعي اصلاح قيمت را انکار کرد؛

- نمي‌توان قيمت انرژي را براي هميشه از واقعيت اقتصادي جدا نگه داشت.

بنابر اين بايد یک مجموعه سياستاي طراحي کرد که با وجود اين محدوديت‌ها، بيشترين کارايي و رفاه قابل دستيابي را ايجاد کند. يکي از مهم ترين مزا ياي اين رويکر د، تبديل قيمت به ابزار کشف ناگارآمد ي است.

■ نسخه اجرايي پيشنهادي

مرحله اول: اعلام رسمي سياست و فرمول قيمت‌گذاري حداقل سه تا پنج ساله؛

مرحله دوم: حفظ قيمت حمايتي براي مصرف پايه و افزايش تدريجي قيمت مصرف مازاد؛

مرحله سوم: پرداخت حمايت مستقيم به خانوار، هر چيزچا قبل از هر مرحله افزايش قيمت؛

مرحله چهارم: اختصاص بخش مشخصي از منابع به حمل‌ونقل عمومي، اسقاط خودروهاي فرسوده و فناوري کم‌مصرف؛

مرحله پنجم: حرکت تدريجي از «بارانه بنزين» به «بارانه خانوار» و تبديل

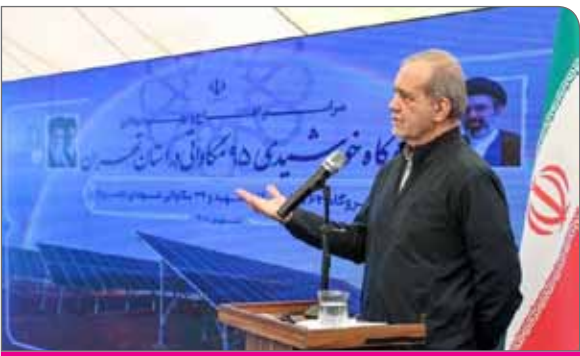
قيمت بنزين به یک قيمت اقتصادي و شفاف. در اين مسير، قيمت مصرف پايه مي‌تواند براي مدتي ثابت يا با شيب بسيار کم اصلاح شود، اما قيمت مصرف بالا بايد سريع تر به سمت هزينه فرصت حرکت کند.

به اين ترتيب، شوک قيمتي حذفي مي‌شود، اما علامت قيمت نيز براي هميشه سرکوب نمي‌شود.

ادامه دارد...

خبر

حمایت تمام‌قد از تولید کنندگان داخلی پنل‌های خورشیدی

سطح بهره‌وری از فضا و امکانات است. بنابر این با دانشگاهیان و کارشناسان حوزه کشاورزی، هماهنگی و تعامل‌های لازم را برای کشت گیاهان دارویی و استفاده از آبی که پنل‌ها را شستشو می‌دهد، برگزار کنید.

نمادهای متوقف، بازگشایی می‌شوند

ايجاد اين صندوق‌ها بوده است. وی درباره ورود شرکت‌های اقتصاد دیجیتال به بورس تصريح کرد: برای برخی شرکت‌های اقتصاد دیجیتال مجوز اخذ شده است؛ يکي از آنها شرکتی در حوزه هوش مصنوعي است که امسال IPO (آماده‌سازی برای عرضه اوليه) می‌شود. گودرزی ادامه داد: بعضی از پيام‌سان‌هاي ايراني که درآمد و سود خوبي داشته و رو به رشد هستند نيز در برنامه ما قرار دارند تا به تدریج وارد بورس شوند؛ اما هنوز مشکل ورود شرکت‌های بزرگ اقتصاد دیجیتال به بورس در مراحل بالادستی حل نشده است. برای دیجي کالا مجوزها اخذ شده، ولی موضوع قيمت‌گذاري آن باقي مانده است. سهامداران عمده دیجي کالا بايد درباره چارچوب‌هاي بازار سرمايه برای عرضه سهام خود تصميم‌گيري کنند که اگر اين روند طی شود، بورس تهران پذيرای دیجي کالا نيز خواهد بود.

هشدار جدی تعزیرات به درگاه‌های فروش مجازی

اين اقدام تحت عنوان «اختفا و امتناع از عرضه کالا به قصد گران‌فروشی» در قانون تعزیرات حکومتی قابل رسيدگی بوده و با توجه به اثر نامطلوب آن در شرايط اقتصادي فعلي بر معيشت مردم، برخورد قاطع، حداکثري و بدون اغماض مطابق قانون با اين افراد انجام خواهد شد. رايگانی با استناد به ماده ۴ قانون تعزیرات حکومتی، تغيير وضعیت عمدي کالاها به ناموجود را مصداق بارز اخلاخ در شبکه توزيع دانست و افزود: اين‌گونه اقدامات که به قصد گران‌فروشی پس از تثبيت قيمت‌هاي جديد صورت مي‌گيرد، در شعب ويژه تعزیرات با قيد فوريت رسيدگی شده و مجازات‌هاي بازدارنده‌اي همچون جريمه‌هاي سنگين و پلمب واحدهاي متخلف را در پی خواهد داشت.

تعیین تکلیف سهمیه بنزین

وی ادامه داد: همچنین مقرر شد سهمیه ۶۰ لیتر با نرخ ۱۵۰۰ تومان محفوظ بماند، سهمیه ۷۰ لیتر با نرخ ۳ هزار تومان به ۵۰ لیتر کاهش پيدا کند و سهمیه ۳۰ لیتر با نرخ ۵ هزار تومان نيز به ۱۵ لیتر برسد؛ اين تدبير ارزشمندی بود که دولت و مجلس اتخاذ کردند و اعمال شد.

نايب رئيس مجلس بيان کرد: نبايد برخی افراد بدون هماهنگي، نرخ‌هاي بنزين ۱۰، ۸۰ يا ۸۵ هزار تومان را مطرح کنند؛ نبايد با اعصاب مردم بازی شود.

نايب رئيس مجلس با بيان اينکه نرخ بنزين افزايش پيدا نمی‌کند، گفت: مقرر شد سهمیه ۶۰ لیتر با نرخ ۱۵۰۰ تومان محفوظ بماند، سهمیه ۷۰ لیتر با نرخ ۳ هزار تومان به ۵۰ لیتر کاهش پيدا کند و سهمیه ۳۰ لیتر با نرخ ۵ هزار تومان نيز به ۱۵ لیتر برسد. علی نیکزاد در گفت‌وگو با ايسنا درباره آخرين تصميمات در خصوص بنزين گفت: براساس آخرين تصميمي که درباره بنزين گرفته شد، مقرر شد که نرخ بنزين افزايش پيدا نکند.

رئيس سازمان بهينه‌سازي و مديريت راهبري انرژي با تاکيد بر عزم دولت برای اصلاح ريشه‌اي ناترازي انرژي گفت: دولت مصمم است با اصلاح وضعيت خودروها و الگوي مصرف سوخت، به جای احکام‌هاي مقطعي، یکبار برای هميشه ريشه اين مشکل چندندهاي را برطرف کند.

به گزارش ايرنا، اسماعيل سقاب اصفهاني با حضور در صحن شورای اسلامي شهر تهران، با اشاره به ضرورت مصرف بهينه سوخت در پايتخت اظهار کرد: با توجه به ناترازي‌هاي موجود در حوزه انرژي، وضعيت مطلوبي نداريم و اين موضوع ريشه‌اي است. در حوزه مصرف، سياست‌هايي که تاکنون اتخاذ شده، پاسخگو نبوده و امروز کشور با ناترازي انرژي مواجه است. سياست‌هاي تحريک عرضه مي‌تواند در اين زمينه کمک‌کننده باشد و در اين دوره نيز اقدامات خوبي در اين زمينه انجام شده است.

وی ادامه داد: سياست‌هاي مربوط به تقاضا نيز در دستور کار ما قرار دارد و برای مديريت تقاضاي انرژي در کشور اقداماتي را آغاز کرده‌ايم. موضوع مورد بررسي ما، مصرف حامل‌هاي انرژي در شهر تهران است. ميزان مصرف سوخت، گاز و برق را به تفکيک استان‌ها بررسي کرده‌ايم و علل آن نيز احصا شده است. در حوزه بنزين، علت اصلي ميزان بالاي مصرف، استاندارد خودروهاست و ۴۰ تا ۵۰ درصد شکاف ميان مصرف فعلي و مصرف بهينه، به اين موضوع بازمي‌گردد.

مرکز اطلاعات مالي در راستاي مقايله ريشه‌اي با فساد اقتصادي و اخلاخ در نظام ارزي و پولي کشور، فاز جديد اقدامات خود را عليه شبکه سوداگران بازار ارز و طلا را کليد زد.

به گزارش ايسنا، بر اساس ابلاغيه رئيس مرکز اطلاعات مالي، ۷۰ شخص حقيقي و حقوقي دانه درشت که با سفته بازي در بازارهاي موزاري ارز و طلا، گردش مالي مشکوک بالغ بر ۱۳۰ همت را فقط ظرف مدت یک ماه به ثبت رسانده بودند، به عنوان اشخاص مظنون به معاملات مشکوک به پولشويي شناسايي و مشمول تدابير بازدارنده و محدوديت‌هاي پولي و مالي شدند.

بر اساس اين گزارش، دامنه اين عمليات اطلاعاتي – مالي به

editor@smtnews.ir

پزشکيان با تاکيد بر حمايت تمام‌قد از سرمايه‌گذاران و توليدکنندگان داخلي پنل‌هاي خورشيدی، اعلام کرد: هيچ‌گونه محدوديتي برای پشتيباني در زمينه توليد داخلي پنل‌هاي خورشيدی نخواهيم داشت و چنانچه سرمايه‌گذاري بخواهد در اين حوزه اقدام کند، زمين و امکانات مورد نياز را در اختيارش خواهيم گذاشت.

رئيس جمهوری بر ضرورت پرهيز از استفاده از سوخت فسيلي تاکيد کرد و گفت: با ارتقاي سطح بهره‌وري از انرژي‌هاي پاک و تجديدپذير، ضرورت دارد با مديريت و برنامه‌ريزي‌هاي لازم خود را از مصرف سوخت فسيلي نجات دهيم و حامی توليدکنندگان و صنعتگران باشيم. اعتقاد دارم هيچ‌گاه نبايد برق صنعت قطع شود.

در جريان اين مراسم مسعود پزشکيان پس بازديد از محوطه نيروگاه خورشيدی، دستور افتتاح و بهره‌برداري از پروژه ۶۳ مگاواتي قائد شهيد و همچنين پروژه ۳۲ مگاواتي شهيدای لامرد در شهرک صنعتي شمس‌آباد را صادر کرد.

■ ايجاد صندوق‌هاي ريسک در دستور کار

وی درباره صندوق پوشش ريسک تاکيد کرد: ايجاد اين صندوق در دستور کار بوده و قرار است به صورت صدور – ابطلاي فعاليت کند. سازمان بورس نيز دستورالعمل آن را ابلاغ کرده است و منتظریم تا اطلاعيه آغاز به کار آن از سوی سازمان بورس منتشر شود.

مدیرعامل بورس تهران اظهار کرد: وجود اين صندوق از اهميت بالايي برخوردار است، زيرا برخی از فعالان بازار سرمايه علاقه‌مند به سرمايه‌گذاري در بازارهاي مشتقه هستند، اما ممکن است دانش کافي برای ورود به اين بازار را نداشته باشند؛ چرا که معاملات بازار مشتقه بسيار پيچيده است و به دانش بالايي نياز دارد. اين صندوق‌ها کمک می‌کنند ريسک، متناسب با بازدهي شود.

سختگوي سازمان تعزیرات حکومتی گفت: پايش هوشمند درگاه‌هاي فروش مجازي در صورت مستمير در دستور کار قرار دارد و تمامی پرونده‌هاي متشکله با اولويت سرعت در صدور احکام و صيانت از حقوق مصرف‌کنندگان پيگيري خواهد شد. رايگاني در پايان از تمامی شهروندان

خواست تا به‌عنوان ناظران فعال بازار، در صورت مشاهده هرگونه امتناع مشکوک از عرضه کالا، مراتب را جهت رسيدگی فوري از طريق سامانه

ir.tazirati۱۳۵ و يا شماره تماس ۱۲۴ گزارش کنند.

نیکزاد در پاسخ به اين پرسش که برخی مسئولان درباره تعيين نرخ چهارم بنزين صحبت می‌کنند، گفت: با توجه به اينکه هنوز تصميم‌گيري در اين باره گرفته نشده، بيان چنين حرف‌هايي باعث ايجاد التهاب در جامعه می‌شود.

وی افزود: همان زماني که گفتم بنزين گران نمی‌شود، همه ديدند که بنزين گران نشد و تصميم درباره تغيير سهمیه گرفته شد.

نیکزاد در پاسخ به اين پرسش که چرا هنوز سهمیه بنزين شهر بورماه اعلام نشده است، گفت: دولت بايد اين موضوع را اعلام کند. اکنون تصميم بر انتقال و تغيير سهمیه است.

هنوز درخصوص نرخ بنزين تصميمي نگرفته است. سناريوهاي مختلف در حال بررسي است و مجلس، شورا ي عالي امنيت ملی و سران قوا نيز بايد در اين موضوع ورود کنند. اين مسئله موضوعی مفصل است و بايد درباره آن تصميم‌گيري شود.

وی در پاسخ به پرسش اعضای شورای شهر تهران اظهار کرد: من صداقانه موضوع را به مردم گفتم و حتی بابت آن توبيخ شدم، اما تا زماني که استاندارد خودرو را اصلاح نکنيم، ريشه مشکلات حل نخواهد شد. هيچ‌يک از احاد ملت مقصر اين وضعيت نيستند و مردم چه تقصيري دارند که بخواهيم به آنها فشار وارد کنیم؟ البته بايد توجه کنیم که اين سخنان را در چه زماني مطرح می‌کنيم.

وی با تاکيد بر اينکه گفت‌وگو با مديريت شهري درباره تصميم‌گيري درخصوص مسائلي است که مردم در ايجاد آنها مقصر نيستند، گفت: شب گذشته با صحنه‌اي مواجه شدم که یک بانک همچون چلچراغ روشن بود. مردم به ما اعتراض می‌کنند که چرا برق قطع می‌شود، اما چراغ یک بانک روشن است.

سقاب اصفهاني افزود: روان مردم به هم ريخته است و خود ما نيز درگير اين شرايط شده‌ايم. برای بخش خصوصی دو نوع گواهي در نظر گرفته‌ايم. بخش خصوصی به قراردادهاي ما اعتماد نمی‌کند، اما ساختاري پيش‌پيني کرده‌ايم که سرمايه‌گذار ابتدا چک خود را دريافت کند و سپس نسبت به کاهش مصرف اقدام کند.

خدمات بانکی را به صورت حضوری و با محدوديت‌هاي تعريف شده دريافت خواهند کرد. همچنین شبکه بانکی از ارائه هرگونه خدمات مالي جديد، از جمله افتتاح حساب، اعطاي تسهیلات، صدور ضمانت‌نامه، تحويل دسته‌چک و واگذاري ابزارهاي اعتباري نوين به اين افراد منع گردید. علاوه بر اين، برای تراکنش‌هاي بانکی اين اشخاص نيز با تعيين سقف مجاز، محدوديت‌هاي ويژه‌اي اعمال شده است. هم‌زمان با اعمال اين محدوديت‌ها، عمليات ويژه ره‌گيري جريان وجوه برای شناسايي افراد وابسته، حساب‌هاي اجاره‌اي، شرکت‌هاي کاغذی و کشف شبکه‌هاي تراستي و پوششي فعال در اين چرخه فساد، در دستور کار مرکز اطلاعات مالي قرار گرفته است.